

תורה אור השלם

צח:

וְעַד עֶשֶׂר אֲיִגָּרָא.
בכולם שמעתא אמר דרוחב המשכן י' אמות^{*} וקשה לר"י דמנא ליה להש"ס הא"י דלמנא המשכן היה רוחבו

י"א אמה והקרשים נאמר שלא היה עוביין אלא חצי אמה ושני קרשים למקצעות המשכן היו סותמות אמת אור מכלאן ואמת אור מכלאן וחצי

אמה העודפת ברוחב הקרש כנגד

עובי הקרשים של כד לפון ודרוס ומאי חזית למימר איפכא שחי' אמה לכאן וחצי אמה [לכאן] הוא למלאות חסרון הכותל ואמה עובי להיות כנגד עובי

הקרש הדרומי והאפוני^י אומר ר"י דמצי'ת עולמים ליפינן לה שהיה אורכו

ששים אמה ורוחבו עשרים ה"ג נמשכן רחבו שלש ארכו: **תנא** בנב היה

עומד. אומר ר"י דהכל דקאמר

שכתי' המיכון היה מסבג ג' רוחות^י פליגא אכריי'תא דמלאכת המשכן

דהס אמר שלא היה נס אלא היו סס חמשה שנים למעלה אמת מתמחיל

מתמחיל אורך המשכן עד חצי והשני מתמחיל משס ואלין עד סוף הרוח וכן

למטה היו שני צריחים מה הענין אצל האמצעי היה הולך מרוח מרוח עד

רוח מערב וייינו מן הקצה אל הקצה ולא היה מקיף כל שלש רוחות:

שמי

אורך היריעה האחת שמנה ועשרים באמה שדי אורכיהו לפותיא דמשכן כמה

הויא עשרין ותמני דל עשר לאיגרא פשא להו ט' להאי גיסא וט' להאי גיסא

לר' יהודה מיגליא אמה דאדנים לר' נחמיה מיגליא אמה דקרשים *שדי פותייהו לאורבא דמשכן כמה הויא ארבעין דל תלתין לאיגרא פשא להו י' לר' יהודה

מכסיא אמה דאדנים לר' נחמיה מיגליא אמה דאדנים *ועשית יריעות עזים

לאהל וגו' ארך היריעה האחת שלשים באמה וגו' שדי אורכיהו לפותיא דמשכן

כמה הויא תלתין דל עשר לאיגרא פשא להו עשר להאי גיסא ועשר להאי גיסא

לר' יהודה מיכסיא אמה דאדנים לר' נחמיה מיגליא אמה דאדנים ג' יהודה ר' נחמיה

אומר לכסות אמה של קרשים שדי פותייהו לאורכיה דמשכן כמה

הויא מ' וארבע דל תלתין לאיגרא פשא להו ארבע סרי דל תרתי לכפלא דכתיב

*וכפלת את היריעה הששית אל מול פני האהל פשא להו תרתי סרי בשלמא

לר' יהודה היינו דכתיב י'חצי היריעה העדפת תסרה אלא לר' נחמיה מאי

תסרה תסרה מחברותיה תנא דבי ר' ישמעאל למה משכן דומה לאשה שמהלכת

בשוק ושבוליה מהלכין אחריה ת"ר חרוצים היו קרשים וחלולים היו האדנים

הזורק פרק אחד עשר שבת

אמר שמואל צידום. לא היו מקורות מלמטה אלא ימדות היו וריוח ציניהן כעין אותן שלנו העשויות להציא עליס. ולי נראה פי' דלטצי

כמו אטבא דספרי האמור במנחות (ד' ג). והוא גלואוין בלעז"ז שמצקע מקל אחד צראשו ונושך בו דפי הקונטרס והכי קאמר רב

כהנא בלטצי לא היה נותן ריוח צין כל סדרא וסדרא דקאמרת דמתוך

שהסדר גבוה ג' קרשים כל אחד רחבו אמה וחצי ומושביו קצר שהוא

אמה של עובי ותו לא הרי הן נופלות זו על זו אלא מושיב שמי שורות של

שלש שניסס זו אלל זו כמין אטצי ששמי ללעות האטבא סמוכות זו לזו כן מושיב

לראש העגלה האחת ומחזיקות זו את זו וממלא מקום מושב הסדר ב' אמות

וכן עושה לראש השני ואמת הריוח בלמנע ופרכינן היכא מנח להו

לקרשים אגבד העגלה והא עגלה גופה מקורה הווי ומינא צידינן

וציניהן כו' דכפרי'. וללשון רבתי אין לשון הגירסא נראה כפירושן ולמה

הזכירו אותן טבעות כאן לשלחופיניהו לקרשים שבשני סדרים הפנימיית^ט שלא

יהו טבעותיהן מכוונין זו כנגד זו: **והלן הוא אומר סמו נכרסו**. מה

תמו הנאמר להלן לשון כלליה אף תמים האמור כאן לשון כלייה: **שנא'**

יחדו. כולן שוות: **דלא יליית דנסרא**. קרש אחד מנ' חתיכות: **דלא**

לישלחופיניהו. אחד לפנים ואחד לחוך אלא מושיב הקרשים מכוונין זה אלל

זה שיעמדו הקרשים מכוונים עוביה של זו כנגד עוביה של זו: **וחסי פוטיא**

דני וממלא סומאב דני. שכשהושיב שש הקרשים למערב ממלא רחבן תשע

אמות והמשכן רחבו י' נמלא חסר הכותל חצי אמה ללפון וחצי אמה

לדרוס ומציא שני קרשים אחד למקצוע זה ואחד למקצוע זה ומושיבין אלל

השש ורוחב הקרש אמה וחצי נמלא חצי האמה ממלא וסותם חסרון הקיר

מערבי והאמה מכסה עזוי של קרש הדרומי החילון נמלאו הזויות שזין

מנבחוך שני חודי הקרשים סמוכין יחד וכן ללפון: **האי עייל והאי נפיק**. דכיון

דקרש אחד שצדרוס ושלצפון למעלה כלה בעציו וקרש ההוא נותן במקצוע רחב אמה וחצי נמלא רחב הקרש של מקצוע

בולט ויוא' לדרוס מלמעלה חוך מעזי' של דרומי וכן ללפון: **דשפי לכו**. לרוחב ב' קרשים שבמקצוע ומקצרן למעלה

מרחבן שלא יהיו צולטין: **כי טורים**. ההרים הללו שהן משופעין [מנ' דגדיס]: **בנב היה עומד**. שאחר שהקרשים

כולן נתונין בלדנים ללפון למערב ולדרוס היה נותמו ומצריח לשלש הרוחות ואין לך אומן יכול לעשות כן וצנב היה נכסף

מאליו: **דל עשר לאיגרא**. לרחב חלל המשכן שהוא י' אמות: **לרבי יהודה**. דלמר למעלה כלין עוביין של קרשים לכאבצא

אין ממעטין ציריעות וכשפורשו לרחב המשכן נופלות תשע אמות ללפון ומכסין ט' אמות לקרשים מנבחוך ואמה של

לדנים מגולה. שהלדנים גבהן אמה וחלולין הס והקרשים חרוזין למטו בלמנע חצי אמה רחב בגובה אמה ונשאר

חצי אמה לכלאן וחצי אמה לכלאן והן שמי ידות לקרש האחד^י ומחסר מן הידות מנבחוך ומשני צידיהן לרכוב על עובי

דופני האדן כשנועץ שמי הידות בשני לדנים כדי שיהיו הקרשים תכופות ומשולצות אשה אל אחותה ולא יהא עובי

האדן מפסיק ציניהן: **לרבי נחמיה**. דלמר אף מלמעלה עוביין אמה ממעט עובי הקרשים הדרומיות והאפוניות

שזי' אמה נופלות אלא ח' אמות לכל כד: **מיגליא אמה מן הקרשים**. חוך ללדנים ואמה דלדנים: **שדי**

פוטייהו לאורכא דמשכן. לאחר שחבדו ה' יריעות לצד וכל אחת ד' אמות רחב הרי כ' אמות וכנגדן במחברת השנית שהיא של ה'

יריעות הרי מ' ל' מהן היוין גג למשכן לאורכו ועשר העדפות: **לרבי יהודה**. דלמר חצי עובי קרשים שמעברצ ממעט בזה ממלא היוי"ד

אמות כולן תלויות ומכוסות כל ל' אמות של אורך הקרש הרי אף האדנים של כד מערבי מכוסין: **ועשים יריעות עזים**. אלו יריעות

עליונות הפרוסות על יריעות התחתונות העליונות קרויות אהל כלומר לגג ומכסה והתחתונות קרויות משכן עצמו שהן לגוי תכלת

וארגמן ותולעת שני: **מיכסיא אמה דלדנים**. שנשאלת מגולה מן התחתונות יכסוה העליונות: **לרבי נחמיה מיגליא אמה דלדנים**.

ועודפה של יריעה זו והולך לכסות אמה דקרשים שלא כסוה התחתונות: **עודף**. שיריעות האהל עודפות על יריעות המשכן ב' אמות

יהיה סריוח על כסוי התחתונות לכסות מה שלא כיסוה: **ארבעים וארבע**. דיי"א יריעות היו: **פרטי דכפלא**. שהיתה נוטה רוחב

האהל וגו': **בשלמא לרבי יהודה**. דלמר עובי הקרשים לא ממעט ציריעות היינו דכתיב חצי היריעה העודפת בעליונות יותר מן

התחתונות תסרם על אחורי המשכן סריוח על כל אורך הקרשים והלדנים של מערב וגגרות צארץ: **מאי ספרי**. אמה אחת גגרות

ותו לא שהרי עובי הקרשים מעט צה אמה: **מחברויה**. חצי היריעה סריוח מחברותיה אמה ממנה לכסות האדנים ואמה גגרות:

וישפוליה. שולי בגדיה. כך היתה יריעה של אחריי גגרות צארץ: **חרוץים היו קרשים**. כמו שפירשתי חצי אמה בלמנע רחבן מלמטה

בגובה אמה ונשאריין הידות לכלאן ולכלאן וגם הס חרוץים מנבחוך כשיעור עובי דופן האדן צרצב ובגובה אמה עד הארץ לרכוב על האדן

שהיו משולצות קרש ו' על קרש ולא יפסיק עובי שני האדנים ציניהס: **וחולוים היו האדנים**. שבאותו חלל היו מוקעין ידות הקרשים:

ונראין כשמשיל אורך היריעות שהיא ל' אמה לרחבו של משכן חללו עשר אמות חללו עשר אמות מחברות ל' אמה

ויורדות עי"ג הקרשים בצפון וכיצא בהן בדרוס. לר' יהודה מיכסיא דאדנים לא נשארו מגולה מן הארץ אלא אצבע, לר' נחמיה מיכסיא אמה הקרשים ונשארו האדנים מגולים. תניא נמי הכי כו' רוחב י"א יריעה מ"ד אמות כשחטיל ל' מהם

לאורכן של משכן, ושתים כפלות היריעה אל מול פני האהל הרי ל"ב אמה, ונשתירו י"ב אמה משתפעות ויורדות אחורי המשכן לר' יהודה נתכסו הקרשים והאדנים ונשארו ב' אמות מוטלות על הארץ, והיינו דכתיב חצי היריעה העודפת תסרח על אחורי המשכן. אלא לר' נחמיה הגג ל', ושתני אמות הכפילה ואמה עובי הקרש, הרי ל"ג אמות. ונשארו י"א, י' אמות לקרש

ולאדנים נשארה אמה אחת, ואנן בעינן שתהיה חצי היריעה עודפת. ופריך מאי תסרח תסרח מחברותיה, שחברותיה לא כיסו האדנים וכשתאה מחשב אמה של אדנים וזו שעל הארץ נהה חצי היריעה. ותנא דבי ר' ישמעאל על זה דותרתה העודף^ט.

מסורת הש"ס

א) [נזירס] העיזן טיח לשון פסירי הוא דבנ שרמב ומתקצר והולך למעלה, ט) נשלם רש"י^ט,א) (הפנימיים רש"י^ט,א) (שמות כו, ט) (שס), ו) צ"ל אל קרש, ו) (ד"ה דל וכו' צ"ל אחרי דיה מתא),

גליון הש"ס

בנ^י שדי פותייהו ע"ל דף כח פ"א חוסי' ד"ה ואין קרשים:

לעזי רש"י

גלואוין. עין סדוק.

רבינו חננאל (המשך)

כלין והולכין עד כאצבע האז עייל והאי נפיק, כי אפי"ם שהן מכוננים מלמטן כנגד עביו של קרש הסמוך להן חן הצפון והקשי הסמוך לחן מן הדרום, אבל מלמעלן מקום אשר כולו מכפלי עוביו ועומד על כאצבע נמצא כל אחד מב' קרשים הללו של מקציעות המוכן יוצא אמה חסר אצבע מקרשי צפון ודרוס. ופריך ר' יהודה דשפי להו כי טוריובלשון ערבי בניקא עשוישן כבגדים, והיא רחבה מלמטה ומשפיע ומציא מלמעלן ובעי"ז גיירי. כך באלו ב' קרשי המקצועות היה תחתיות רחב אמה וחצי והיה המוכן לכל ועלוה משפיע עד שיכלה למעלה עד כאצבע כדי שישור לקרשי צפון ודרוס מבחוץ ולא יהיה קרש יוצא וקשי נכנס. והבדיל תחתיו מן הקרשים משלש רוחות ואין עין אחד מבריה ג' רוחות אלא במעשה נס. כתיב אורך היריעה האחת שמנה ועשרים באמה, רחב חללו של משכן עשר אמות. כשתכסה היריעה המוכן והוא המעט עשר עומר, מכסה החול עשר אמות. נמצאו דמיון של אמות מזה הצד הצפוני משולשלת על הקרשים וכן בצד הדרומי. כיצא בו לר' יהודה שאומר כי הקרשים למעלה עוביין אצבע בלבד, נמצא גג המשכן עשר אמות וט' אמות מצד צפון כיסה הקרש, נשארו האדנים מגולין וב' אצבעות מן הקרשים, כי כל קרש ארכין י' אמות, אמה ממנו ידות מובלעות בארץ. אבל לר' נחמיה שאומר כי ראשי הקרשים נמי עוביין אמה, נמצא חלל המשכן וראשי הקרשים מחכסין מן היריעה י"ב אמה. נשארו מכ"ח אמה ט"ז אמה, ח' אמות מכסות מקרש שבצפון, י"ח^י אמות [וח'] אמה בקרש שדרום. נמצא מכל קרש שבני הצדדין אמה מגולה לר' נחמיה שאומר כי ראשי לרחב המשכן, ועוד כתיב ואת המשכן תעשה עשר ויריעות, כל יריעה רחבה ד' אמות הרי עשר יריעות מ' אמה. והמשכן אורכו ל', כשתכסה המשכן ל' אמה ויורדות בקרשים אחורי המשכן ותכסו לר' יהודה הקרשים והאדנים עד קרוב לקרע אצבע אחת, ולרביי ר' נחמיה נתכסו הקרשים ונשארו האדנים מגולים. ועשית יריעות עזים לאהל על המשכן עשתי עשרה יריעות, אורך כל יריעה ל' אמה ורחבה ד' אמות, נמצאו אילו י"א יריעות בעת שהן מחברות ל' אמה

- והיו תאמים מלמטה והיו ידיו תמים על ראשו אל השבעת האותן פן יהיה לשניהם לשני המקצועות ידיו: שמות כו כד י'ועמדו תמים הידרים מלמעלה קמו נד אחד רחוק מאוד מאדם העיר אשר מצד צרתן והידים על ים הקדקד ים המלח תמו בפרתו והדם עברו נגד יריחו: יהושע ג טו
- והצדתי המשכן ומה תעשה ששה קרשים: שמות כו כב
- והבדיל תחתיו בתוך הקרשים מברך מן הקצה אל הקצה: שמות כו כח
- ואת המשכן תעשה עשר יריעות שש משר ותבלת וארגמן וזולעת שני קרבים מעשה חשב תעשה אותם: ארך היריעה האחת שמנה ועשרים באמה ורחב ארבע אמות היריעה האחת יהיה ארבע אמות היריעה: שמות כו א-ב
- ועשית יריעות עזים לאלה על המשכן עשתי עשרה יריעות תעשה אותם: ארך היריעה האחת שלשים באמה ורחב ארבע אמות היריעה האחת יהיה ארבע אמות היריעה: שמות כו ו-ח
- והאקמה מזה והאקמה מזה בקצה בארץ יריעת האהל יהיה סרח על צדי המשכן מזה ומזה לכסות:
- שמות כו יג
- והבדלת את חמש היריעות לבד ידיו היריעות לבד וקפלת את היריעה הששית אל מול פני האהל: שמות כו ט
- וקרח העדף ביריעת האהל חצי היריעה העדפת תסרח על אחרי המשכן: שמות כו יב

מוסף תוספות

א. לפי שהקרשים היה עוביין אמה. חוסי' האש"ט.
ב. כיון שלא תפרש עובי הקרשים. חוסי' האש"ט.
ג. [ואן] שמא היה עוביין אמה וחצי ולא היה רחב המשכן אלא ט' אמות. חוסי' האש"ט.
ד. ואי אפשר אלא בנ"י.

רבינו חננאל

והיריגמה שמואל ביחידות, פי' יחידות שנים שלשה רחבות כמו טמא אגודות בעגלה, שנמצא בין יתד ליתד כמו אמה ומנציאת העגלה כולו מגולה היא כולה. והוצרך שמואל לתבמידה ליתדות משום דתני ר' חייא תחתיה, ואי אפשר להיות לעגלה תחת והיא אינה מקורה אלא ביחידות שיש ריוח הרבה ביניהן דליכא למימר בהן כלבוד דמי. והוא כדבעינן למימר לקמן כי שיעור ב' נגלות מהלכות זו בצד זו בט"ז אמה, ומיכן למדנו דרך שולו הרבים ט"ז אמה, אלו ט"ז אמה ואמה יתרה למקום בן לוי כו'. ת"ר קרשים מלמטה עוביין אמה מלמעלן כלין והולכין עד כו'. ר' יהודה דרש יהיו תמים על ראשו מלשון כילוי דכתיב תמו נכותר. והאי דכתיב יחיו בעינן דליהו משולבים כאחד כשמחברן דומין כאלו אחד הן לא להון משתלפן מהדרי. ור' נחמיה דייק ויהיו ששה שוין מסופן עד ראשו, והאי דכתיב תמים דתיב שלמים ולא נתיב דניסרא. בשלמא למי"ד כשם שמלמטן עוביין

אמה כך מלמעלן עוביין אמה, בירכתום, דל פלגא [דאמתאן] לחללה בהאי גיסא ופלגא [דאמתאן] לחללה בהאי גיסא דאישתיירי מעשר אמות חללו של משכן. כי חללו של עשר אמות, והן ששה קרשים ט' אמות, נשארה אמה תשלום עשר אמות למלאות עשר אמות [אורך] [רחב] של משכן. ואמאן סומכא דקרש מהאי גיסא ואמתא לאידך גיסא היינו דאתא פותיא דב' קרשים שבמקצועות ממלא לסומכא דתני קרשים להחללה דאמתא דאמתן. פירוש המשכן עשר אמות חללו כשמעמיד ברוח מערביה ו' קרשים כל קרש רחבו אמה וחצי הרי ט' אמות. נשא מלחוליה דאמה, נמצא פתוח חצי אמה מיכן וחצי אמה מיכן. היה מביא ב' קרשים כל קרש רחבו אמה וחצי ומעמידה במקצועות, נמצא כל אחד תופס חצי אמה החלל וממלא אמה עובי הקרש האחרון העומד בקצה הצפון שהוא סוף לעשרים קרשים, וכן כיצא בו בקצה הדרום. נמצאו מכוונים תמים מלמטן וחמים מלמעלן אין אחד מהם עודף ויצא על חבירו. אלא למי"ד

^[1] נראה דספר ופס"ל למה המשכן דומה לנשה שמהלכת בשוק וישפוליה והלכין אחריה